

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmmma Totivs Theologiae S. Thomae Aqvinatis, Doctoris Angelici Ordinis Prædicatorum

Secvndæ Secvndæ Partis Volumen Tertium

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Romae, 1619

Vtru[m] habeat delectationem in suo actu? 8

urn:nbn:de:hbz:466:1-38803

desistimus: quando illam propter quam solam istas amamus, non amamus. Sed fortitudo est quædam virtus. Ergo actus fortitudinis non est ad ipsam fortitudinem, sed ad beatitudinem referendus.

2. 15. cir.
ca fin. to-
mo 1.

¶ 3 Præterea, August. * dicit in libro de moribus Ecclesiæ, quod fortitudo est amor omnia propter Deum facile perferens. Deus autem non est ipse habitus fortitudinis, sed aliquid melius: sicut oportet finem meliorem esse his quæ sunt ad finem. Non ergo fortis agit propter bonum proprii habitus.

2. 7. ante
med. to. 5

SED contra est, quod Philosophus * dicit in 3. Ethicorum, quod forti fortitudo est bonum. Talis autem est finis.

RESPONDEO dicendum, quod duplex est finis, scilicet proximus, & ultimus. Finis autem proximus vniuscuiusque agentis est, ut similitudinem suæ formæ in alterum inducat: sicut finis ignis calefacientis est, ut inducat similitudinem sui caloris in patiente. Et finis ædificatoris est, ut inducat similitudinem suæ artis in materia. Quodcumque autem bonum ex hoc sequitur, si sit intentum, potest dici finis remotus agentis. Sicut autem in fabricabilibus materia exterior disponitur per artem: ita etiam in agibilibus, per prudentiam disponuntur actus humani. Sic ergo dicendum est, quod fortis sic proximum finem intendit, ut similitudinem sui habitus exprimat in actu; intendit enim agere secundum convenientiam sui habitus. Finis autem remotus est beatitudo, vel Deus.

in corpo-
re ars.

Et per hoc patet responsio ad obiecta. Nam prima ratio procedebat, ac si ipsa essentia habitus esset finis, non autem similitudo eius in actu, ut dictum* est. Alia verò duo procedunt de fine ultimo.

ARTIC. VIII.

Utrum fortis delectetur in suo actu?

624

AD octauum sic proceditur. Videtur, quod fortis delectetur in suo actu. Delectatio enim est operatio connaturalis habitus non impedita, ut dicitur in de-

decimo * Ethic. Sed operatio fortis procedit ex habitu qui agit in modum naturæ. Ergo fortis habet delectationem in suo actu. *ex c. 6. 3. to. 5.*

¶ 2 Præterea, Ad Gal 5. super illud, Fructus autem spiritus est charitas, gaudium, & pax: dicit * Ambrosius, quod opera virtutum dicuntur fructus, quia mentem hominis sancta & sincera delectatione reficiunt. Sed fortis agit opera virtutis. Ergo habet delectationem in suo actu. *in lib. de parad. c. 13. innuitur, to. 4.*

¶ 3 Præterea, Debilius vincitur à fortiori. Sed fortis plus amat bonum virtutis, quam proprium corpus, quod periculis mortis exponit. Ergo delectatio de bono virtutis euacuat dolorem corporalem; & ita delectabiliter omnia operatur. *c. 9. 80. 5.*

SED contra est, quod Philosophus * dicit in 3. Ethic. quod fortis in suo actu nihil delectabile videtur habere.

RESPONDEO dicendum, quod sicut supra dictum est, cū de passionibus ageretur, duplex est delectatio: vna quidē corporalis, quæ consequitur tactū corporale: alia autem animalis, quæ consequitur apprehensionē animæ: & hæc proprie consequitur opera virtutum, quia in eis consideratur bonū rationis. Principalis verò actus fortitudinis est sustinere aliqua tristitia secundū apprehensionem animæ: puta, quod homo amittat corporale vitam, quā virtuosus amat, non solū in quantum est quoddā bonum naturale, sed etiā in quantum necessaria est ad opera virtutū, & quæ ad ea pertinet; & iterū sustinere aliqua dolorosa secundū tactū corporis, puta, vulnera vel flagella. Et idē fortis ex vna parte habet vnde delectetur, scilicet secundum delectationem animalem, scilicet de ipso actu virtutis, & de fine eius: ex alia verò parte habet vnde doleat: & animaliter, dum considerat amissionem propriæ vitæ: & corporaliter. Vnde legitur 2. Machab. 6. quod Eleazarus dixit, Diros corporis sustineo dolores: secundum animam verò propter timorem tuum libenter hæc patior. Sensibilis autem dolor corporis facit non sentiri animalem

*1. 2. 9. 31
2. 3. 4. 50*

malem delectationem virtutis, nisi forte propter abundantem Dei gratiam, quæ fortius eleuat animam ad diuina in quibus delectatur, quam à corporalibus pœnis afficiatur: sicut beatus Tiburtius cum super carnes incensos nudis plantis incederet, dixit, quòd videbatur sibi super roseos flores ambulare. Facit tamè virtus fortitudinis, vt ratio non absorbeat à corporalibus doloribus. Tristitiam autem animalem superat delectatio virtutis; in quantum homo præfert bonum virtutis corporali vitæ & quibuscumque ad eam pertinentibus. Et idè Philosophus dicit in tertio * Ethicorum, quòd à forti non requiritur, vt delectetur, quasi delectationem sentiens; sed sufficit quòd non tristetur.

li. 2. c. 3.
in princ.
lib. 3.
ex c. 7.
9. 10. 5.

Ad primum ergo dicendum, quòd vehementia actus vel passionis vnus potentia impediat aliam potentiam in suo actu. Et idè per dolorem sensus impeditur mens fortis, ne in propria operatione delectationem sentiat.

c. 9. non
pro. ul. a
fin. to 5.

Ad secundum dicendum, quòd opera virtutum sunt delectabilia, præcipuè propter finem. Possunt autem ex sui natura esse tristia. Et præcipuè hoc contingit in fortitudine. Vnde Philosophus dicit * in 3. Ethicorum, quòd non in omnibus virtutibus operari delectabiliter existit, præter quàm in quantum finem attingit.

Ad tertium dicendum, quòd tristitia animalis vincitur in forti à delectatione virtutis. Sed quia dolor corporalis est sensibilior, & apprehensio sensitua magis est homini in manifesto: inde est quòd à magnitudine corporalis doloris quasi euanescit delectatio spiritalis, quæ est de fine virtutis.

ARTIC. IX.

625

* li. 2. de
inuen. in
fo. 3. ante
fin. lib.

Vtrum fortitudo maximè consistat in repentinis?
Ad nonum sic proceditur. Videtur, quòd fortitudo non maximè consistat in repentinis. Illud enim videtur esse in repentinis, quòd ex inopinato prouenit. Sed Tullius * dicit in sua rhetorica, quòd fortitudo est